

ДІАГНОСТУВАННЯ РІВНЯ КАПІТАЛІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

Анотація. Подано аналіз капіталу банківської системи України та розглянуто розроблену економістами методіку визначення рівня капіталізації банку. Проведено аналіз капіталізації одного з українських банків. Зроблено висновки щодо рівня його капіталізації за результатами діагностики.

Анотация. Представлен анализ капитала банковской системы Украины и рассмотрена разработанная экономистами методика определения уровня капитализации банка. Проведен анализ капитализации одного из украинских банков. Сделаны выводы относительно уровня его капитализации по результатам диагностики.

Annotation. The analysis of the capital of banking system of Ukraine is presented in the article. The methodology of determining of the level of capitalization of a bank worked out by the economists is examined. The analysis of capitalization of one of Ukrainian banks is conducted. The conclusions in relation to the level of its capitalization were made.

Ключові слова: управління капіталом банку, капіталізація банківської системи, механізм управління капіталом банку.

Розвиток банківського сектору є однією з найважливіших умов зростання економіки країни, а рівень капіталізації банківської установи – це визначальний критерій її розвитку.

Зважаючи на наслідки фінансової кризи, перед вітчизняною банківською системою постає проблема підтримання стабільності та надійності, що надає змогу виконувати банкам свої функції щодо забезпечення економіки достатньою кількістю фінансових ресурсів. Тому питання нарощення обсягів банківського капіталу в міру зростання економічного потенціалу країни є актуальним для ринкової економіки. Саме остатній обсяг капіталізації забезпечує економічну самостійність, фінансову стійкість, активну та прибуткову діяльність на ринку фінансових послуг як кожного банку зокрема, так і банківської системи країни в цілому.

Значну увагу дослідженню питань капіталізації банківської установи приділяли такі економісти: М. Алексеєнко, Н. Версаль, А. Вожжов, В. Геєць, А. Грищенко, О. Дзюблюк, О. Заруба, А. Мороз, М. Савлук, Н. Слав'янська та ін. Проте існують питання, які потребують більш детального вивчення, а саме: методологія проведення діагностування рівня капіталізації банківської установи, що викликало необхідність проведення даного дослідження та зумовило його мету.

Метою даної роботи є діагностування рівня капіталізації банківської установи.

Станом на 01.11.2012 року у Державному реєстрі банків знаходиться 177 банків, з них 177 банки мають ліцензію Національного банку на здійснення банківських операцій, у тому числі 3 державні банки, 55 банків з іноземним капіталом, при чому 23 з них зі стовідсотковим іноземним капіталом [1].

У цілому по банківській системі України показники капіталу наведено в табл. 1 та на рис. 1.

Таблиця 1

Показники капіталу банківської системи України

Показник	Значення за роками, млн грн						
	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.
Капітал	42 566	69 578	11 9263	115 175	137 725	155 487	167 712
Регулятивний капітал	41 148	72 265	123 066	135 802	160 897	178 454	179 079
Достатність регулятивного капіталу (H2), %	14,19	13,92	14,01	18,08	20,83	18,90	18,28

Упродовж останніх років спостерігається зростання балансового та регулятивного капіталу. Паралельно відбувається коливання показника адекватності регулятивного капіталу. З 2009 року можна бачити поступове зростання даного показника, що є позитивною тенденцією та свідчить про те, що більшу частку ризику банки приймають на себе, а не клієнтів (вкладників). Характерним явищем для банківської системи до 2009 року є відставання темпів зростання капіталу від темпів зростання активів та зобов'язань, проте, починаючи з 2009 року, темп зростання капіталу трохи випереджає темпи зростання активів та зобов'язань.

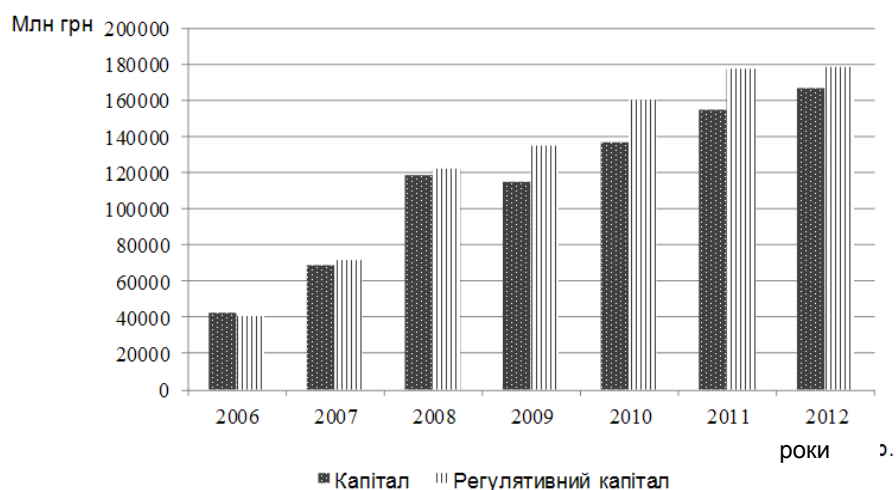

Рис. 1. Динаміка балансового та регулятивного капіталу
Динаміка зростання деяких показників банківської системи подано в табл. 2 та на рис. 2.

Таблиця 2

Динаміка показників діяльності банківської системи України

Показник	Значення за роками, млн грн						
	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.
Активи	340 179	599 396	926 086	880 302	942 088	1 054 280	1 122 121
Темп приросту, %		76,20	54,50	-4,94	7,02	11,91	6,43
Пасиви	340 179	599 396	926 086	880 302	942 088	1 054 280	1 122 121
Капітал	42 566	69 578	119 263	115 175	137 725	155 487	167 712
Частка в пасивах, %	12,51	11,61	12,88	13,08	14,62	14,75	14,95
Темп приросту, %		63,46	71,41	-3,43	19,58	12,90	7,86
Зобов'язання	297 613	529 818	806 823	765 127	804 363	898 793	954 410
Частка в пасивах, %	87,49	88,39	87,12	86,92	85,38	85,25	85,05
Темп приросту, %		78,02	52,28	-5,17	5,13	11,74	6,19

Діагностику рівня капіталізації банківської установи доцільно проводити за такими основними напрямками:
визначення основних показників, які впливають на рівень капіталізації банківської установи;
аналіз рівня достатності капіталу;
ефективність використання ресурсів.

Рис. 2. Динаміка показників діяльності банківської системи України

Для цього була використана методика [2], що дозволяє провести діагностику рівня капіталізації за зазначеними показниками. Перелік показників подано в табл. 3.

Отже, дана методика включає показники, які відображають розмір капіталу банку, його ринкову вартість, ефективність системи управління залученими коштами, а також прибутковість активних операцій банку від емісії. Всі показники необхідно розраховувати в динаміці, було обрано період за 3 роки, а саме з 2010 по 2012 роки.

Залежно від розміру та динаміки показників, які запропоновані в табл. 3, кожен банк можна віднести до групи, для якої характерні певні проблеми з банківським капіталом. Запропонований алгоритм включає чотири етапи, у результаті яких і буде виділено 5 груп банків. Етапи алгоритму подано на рис. 3.

Таблиця 3

Система показників для визначення рівня капіталізації банківської установи

Показник	Характеристика	Розрахунок
Коефіцієнт капіталізації	Визначає питому вагу капіталу у загальній сумі джерел банку	Капітал/Пасиви
Коефіцієнт покриття зобов'язань	Показує ступінь покриття залучених та позичених коштів капіталом	Капітал/Зобов'язання
Темп приросту капіталу	Дозволяє проаналізувати тенденцію щодо темпів зростання капіталу банку	$(K_n - K_{n-1}) / K_{n-1}$
Дохідність капіталу	Прибуток на власний капітал	Чистий прибуток / Власний капітал
Мультиплікатор капіталу	Дозволяє визначити політику банку в галузі фінансування	Активи / Акціонерний капітал
Емісійний дохід	Визначає прибуток банку від емісії цінних паперів	Дохід від емісії акцій – витрати на емісію
Дохідність активів	Дає можливість отримувати прибуток з активів	Чистий прибуток / Активи
Коефіцієнт співвідношення приростів капіталу та активів	Відображає, на скільки зростають активи внаслідок збільшення капіталу	Темпи приросту капіталу / Темпи приросту активів
Коефіцієнт залежності від акціонерів	Показує питому вагу акціонерного капіталу у загальному капіталі	Акціонерний капітал / Всього капітал
Фінансовий леверидж	Залежність банку від залучених коштів та їх участь в активних операціях	Сукупні зобов'язання / Загальна сума активів

Рис. 3. Етапи алгоритму для визначення рівня капіталізації банку

У результаті такої діагностики буде визначено п'ять основних груп банків, до яких можна віднести об'єкт дослідження ПАТ "Правекс-банк":

- група найбільш надійних банків;
 - група банків, які мають проблеми з власним капіталом;
 - група банків, які повинні вжити заходів щодо поліпшення якості управління активами;
 - група банків, які повинні вживати заходів щодо підвищення ефективності використання капіталу;
 - група банків, яким необхідно негайно вжити заходів щодо підвищення рівня капіталізації.
- Слід провести діагностику ПАТ "Правекс-банк" та отримані розрахунки подати у табл. 4.

Таблиця 4

Основні показники діяльності ПАТ "Правекс-банк" для визначення рівня капіталізації

Показник	Значення за роками		
	2010 р.	2011 р.	2012 р.
Коефіцієнт капіталізації	0,15	0,18	0,26
Коефіцієнт покриття зобов'язань	0,18	0,23	0,35
Темп приросту капіталу, %	–	23	27
Дохідність капіталу, %	-32	-12	-15
Мультиплікатор капіталу	6,21	4,72	5,58
Емісійний дохід, тис. грн	672	295 398	787 638
Дохідність активів, %	-5	-2	-4
Коефіцієнт співвідношення приростів капіталу та активів	–	23 % / 3,2 %	27 % / -9,6 %
Коефіцієнт залежності від акціонерів	1,05	1,15	0,69
Фінансовий леверидж	0,85	0,82	0,74

Слід проаналізувати дані табл. 4, а саме показники першої групи, зокрема коефіцієнти капіталізації та покриття зобов'язань, а також темпи приросту капіталу [3].

Позитивною тенденцією даних показників є їхнє зростання. Як видно з отриманих даних, динаміка показників позитивна, протягом трьох років вони зростають. Отже, після першого етапу алгоритму визначення капіталізації банку можна переходити до другого етапу.

На другому етапі необхідно прослідкувати динаміку таких показників, як: дохідність капіталу, мультиплікатор капіталу та емісійний дохід. Ці показники також повинні зростати у динаміці. Дохідність капіталу та мультиплікатор капіталу показує нестійке зростання, а саме у 2011 році спостерігається погіршення показників, тобто їх зменшення, а у 2012 році – їх поступове збільшення.

Отже, можна зробити висновок про те, що ПАТ "Правекс-банк" можна віднести до четвертої групи. До неї входять банки, які повинні вживати заходів щодо підвищення ефективності використання капіталу. Наступні етапи алгоритму проводити недоцільно, оскільки отримані результати після другого етапу дозволяють виявити проблеми з формуванням капіталу.

Наук. керівн. Погосова М. Ю.

Література: 1. Рейтинг надійності банківських вкладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://real-economy.com.ua/publication/ratings /322.html>. 2. Коваленко В. В. Капіталізація банків: методи оцінювання та напрямки підвищення / В. В. Коваленко, К. Ф. Черкашина. – Суми : ДВНЗ УАБС НБУ, 2010. – 153 с. 3. Річна фінансова звітність ПАТ КБ "Правекс-банк" за 2012 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pravex.com /user/memberfiles/documents/newAnnual_report_2012_UKR_word.pdf.